

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3071/2024. (II. 23.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 89. § (3) bekezdés c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Székesfehérvári Járásbíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 22.Szpá.3769/2023. számon folyamatban lévő, pénzbírság elzárásra történő átváltoztatása miatt indult szabálysértési eljárást felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 89. § (3) bekezdés c) pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben közúti közlekedési igazgatási szabályok megsértése miatt a Móri Rendőrkapitányság az eljárás alá vont személlyel szemben 80 000 forint pénzbírságot szabott ki. A Móri Rendőrkapitányság a 07804/48-1/2023. számú meghallgatás nélküli eljárásban hozott határozatát 2023. március 8-án megkísérelte kézbesíteni az eljárás alá vont személy lakóhelyeként megjelölt, a szabálysértési hatóság által lekérdezett lakcímnnyilvántartó érvényes adataiban rögzített lakcímre, amely 2023. április 3-án „elköltözött” postai jelzéssel visszaküldésre került a Móri Rendőrkapitánysághoz. Ezt követően a szabálysértési hatóság a határozatot 2023. április 12-én a Szabs. tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja alapján kézbesítettnek tekintette. Az eljárás alá vont személy nem tett eleget a Szabs. tv. 52. § (4) bekezdésében foglalt kötelezettségének, és nem közölte lakcímének 2023. március 9-én történő megváltozását a szabálysértési hatósággal. Az eljárás alá vont személy érvényes lakcíme csak 2023. július 13-án jutott a szabálysértési hatóság tudomására, amikor a szabálysértési hatóság ismételtén beszerezte a lakcímnnyilvántartó aktuális adatait az eljárás alá vont személy vonatkozásában, amelyben szerepelt az érvényes lakcím.
- [3] Időközben mivel az eljárás alá vont személy a kiszabott pénzbírságot határidőben nem fizette meg, és az állami foglalkoztatási szervnél sem jelentkezett munkavégzésre, a Móri Rendőrkapitányság az iratokat 2023. július 18-án megküldte a bíróságnak a pénzbírság szabálysértési elzárásra történő átváltoztatása céljából.
- [4] 2. Az indítvány szerint a Szabs. tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja alapján lefolytatott eljárás nem felel meg sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt hatékony jogorvoslathoz való jog követelményének.
- [5] Az indítvány szerint a Szabs. tv.-ben kodifikált kézbesítési szabály azért nem felel meg a tisztességes eljárás követelményének, mert lehetővé teszi az eljárás alá vont személy személyi szabadságának korlátozását oly módon, hogy az eljárás alá vont személynek lehetősége sincs tudomást szerezni a határozat tartalmáról és gyakorolni az őt megillető jogosítványokat. Az indítvány utal arra is, hogy a kézbesítési vélelem megdöntésére vonatkozó szabályok sem jelentenek valós és reális lehetőséget az eljárás alá vont személy számára, mert a három hónapos objektív határidő már jóval azelőtt eltelt, hogy a végrehajtást foganatosító hatóság az iratokat beterjesztette volna a bíróságra a pénzbírság átváltoztatása iránt. Az eljárás alá vont személy számára azért sem biztosított a hatékony és valós jogorvoslat, mert a szabálysértési hatóság határozatával szemben nincs lehetőség kifogás előterjesztésére. Az indítványozó kifejti továbbá, hogy a Szabs. tv. 141. § (13) bekezdésében foglaltakat sem tudja alkalmazni, mert az alaphatározat meghozatala során a szabálysértési hatóság törvényesen járt el.
- [6] Az indítványozó megjegyezte, hogy garanciális okokból a büntetőeljáráshoz az ismeretlen helyen tartózkodó, illetve rendezetlen lakókörülményekkel rendelkező terhelt esetén hirdetményi kézbesítésnek, illetve a terhelt távollétében lefolytatható eljárásnak van helye. Az indítványozó álláspontja szerint a büntetőeljárás törvény terheltre vonatkozó szabályaihoz hasonlóan a szabálysértési eljárásban sem kerülhet sor a represszív szankció-

ként szabadságelvonással fenyegetett eljárás alá vont személy vonatkozásában a támadott kézbesítési akadályokra alapozott eljárás lefolytatására.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróság főtítkára 2023. november 7-én kelt levelében tájékoztatta az indítványozót, hogy az indítványában foglalt jogi kérdés az Abtv. 31. §-a alapján ítélt dolognak minősülhet. Az indítványozó 2023. december 7-én kelt válaszelevelében indítványát változatlanul fenntartotta.
- [8] 4. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdésében foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.
- [9] Az indítványozó megjelölte azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 25. § (1) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítványozó előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései].
- [10] 5. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia [3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [3]; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [11] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügy vonatkozásában megállapította, hogy a pénzbírság megfizetésére kötelező marasztaló határozat a Szabs. tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja alapján volt kézbesítettnek tekinthető, ezáltal jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált. Ennek következtében került sor a pénzbírság átváltoztatása iránti bírósági eljárásra. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazása a konkrét ügy elbírálásakor nem mellőzhető.
- [12] 6. Az Alkotmánybíróság 3458/2023. (XI. 7.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) bírói kezdeményezés alapján már vizsgálta a Szabs. tv. 89. § (3) bekezdés c) pontjának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joggal való összhangját. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Szabs. tv. kifogásolt rendelkezése nem ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel.
- [13] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó az Abh.-ban már elbírálttal azonos okból támadta meg a Szabs. tv. 89. § (3) bekezdés c) pontját, új szempontokat és alkotmányos összefüggést e tekintetben nem vetett fel.
- [14] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is irányadónak tartja azt az Abh.-ban megfogalmazott álláspontját, miszerint a Szabs. tv. szabályai az eljárás alá vont személy számára a jogok gyakorlásának és kötelezettségek teljesítésének figyelembe vételével, az önkéntes teljesítést mint célt mindvégig szem előtt tartják, ezzel biztosítva az eljárás tisztességességét. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a Szabs. tv. garanciális szabályai biztosítják azt, hogy ne fordulhasson elő olyan helyzet, hogy az eljárás alá vont személy személyi szabadságának korlátozására csupán azért kerüljön sor, mert nem vette át a megküldött iratokat (Indokolás [32]). A jogorvoslathoz való joggal összefüggésben kiemelte az Alkotmánybíróság, hogy a bíróság kasszációs jogköre, a teljes ügyirat felülvizsgálata, a marasztaló határozat hatályon kívül helyezése és az új eljárás lehetősége biztosítja az alapeljárásban hozott tartalmi felülvizsgálatát (Indokolás [40]–[41]).
- [15] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló üggyel kapcsolatosan is fontosnak tartja megismételni azt az Abh.-ban is hangsúlyozott álláspontját, hogy a Szabs. tv.-ben foglalt egyéb garanciális szabályok mind azt a célt szolgálják, hogy elősegítsék az önkéntes teljesítést, így elkerülve a szabadságelvonással járó jogkövetkezményt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a pénzbírság megfizetésének ismételt lehetőségére vonatkozó szabályok kellő garanciát jelentenek arra az esetre, ha az eljárás alá vont személy önhibájából nem vette át a pénzbírságot kiszabó határozatot és az jogerőssé vált, így a szabadságelvonással járó jogkövetkezmény elkerülésére a jogalkotó elegendő lehetőséget adott az önkéntes teljesítésre. Ezen szabályok összességében megfelelnek annak a kiegyensúlyozottsági kívánalomnak, mely egyrészt az igazságszolgáltatás és az államigazgatás kiszámítható és hatékony működését, másrészt a címzettek joggyakorlásának biztosítását célozza meg (Indokolás [42]).

- [16] 7. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében, ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának.
- [17] Tekintettel arra, hogy az Abh. óta a körülményekben változás nem következett be, az Alkotmánybíróság ítélt dolog miatt a Szabs. tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozással előterjesztett bírói indítványt az Abtv. 64. § f) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 6.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2288/2023.

